

"קופסה כחולה – קטנה אבל גדולה" פעילות קצרה – משחק משימות

מטרות הפעילויות: היכרות עם פעילות קק"ל וחשיבותה, בדגש על נושא הקופסה

הכחולה, ציונות אקולוגית, פיתוח בר קיימא ו"ממטרד למשאב".

קבוצת הגיל: גן וכיתות א'-ג', בהתאמה לקהל היעד.

מסגרת הזמן: כחצי שעה עד שעה.

המקום: בשטח פתוח או בכיתה/גן.

הניחו את הכרזה על הרצפה וספרו מעט על הקופסה הכחולה. היעזרו בנספח (בסוף המערך).

הסבירו, כי בכרזה מסתתרות קופסאות כחולות בתפקידים שונים, המייצגים את התחומים השונים שבהם עוסקת קק"ל (חום-קרקות, כחול-מים, ירוק-יעור ואיכות סביבה). הפעילות היא משחק משימות. בכל פעם יקבלו הילדים או החוליות משימה ויצטרכו למצוא את התשובה עליה בכרזה. אפשר לחלק לחוליות או להזמין ילדים לבצע את המשימה באופן פרטני או בזוגות. המשימות מזמנות שיח על נושאי הפעילות.

רשימת משימות למשתתפים או לחוליות:

1. חלקו את הכרטיסיות בין הילדים (אם יש בקבוצה מעל עשרים ילדים, חלקו אותם לזוגות). בקשו מכל ילד למצוא את הקופסה הכחולה המופיעה בכרטיסייה שלו בציור הפרוש על הרצפה ולעמוד לידה. בקשו מכל משתתף לתת כותרת לנושא המופיע בכרטיסייה שבידו ולהכריז עליה בקול רם.
2. מצאו בכרזה כמה שיותר מאפיינים הקשורים לצבע החום המופיע בסמל קק"ל. מה לדעתכם מסמל הצבע?
3. מצאו בכרזה כמה שיותר מאפיינים הקשורים לצבע הירוק המופיע בסמל קק"ל. מה לדעתכם מסמל הצבע?
4. מצאו בכרזה כמה שיותר מאפיינים הקשורים לצבע הכחול המופיע בסמל קק"ל. מה לדעתכם מסמל הצבע? באפשרותכם להוסיף שאלה מקדימה כמו: "מהו התחום

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

- אשר נתון במחסור תמידי בארצנו ואשר בלעדיו לא יכולים להתקיים חיים?" ואז לשלוח את הילדים למצאו בכרזה כמה שיותר מאפיינים הקשורים לצבע הכחול.
5. מצאו בכרזה כלי תחבורה ידידותי לסביבה.
 6. מצאו בכרזה כלי תחבורה שמסייע להעברת סחורה ממקומות שונים בעולם.
 7. מצאו בכרזה כלי חקלאי.
 8. מצאו וסיפרו: כמה פעמים מופיע סמל קק"ל בכרזה?
 9. סיפרו: כמה פעמים מופיע בכרזה דגל ישראל?
 10. מנו 3 סוגי עופות המופיעים בכרזה.
 11. זהו: אילו צמחים מוגנים מופיעים בכרזה?
 12. זהו 3 סוגי עצים שונים המופיעים בכרזה.
 13. בחרו כרטיסייה מתוך הערכה ומצאו אותה על גבי הכרזה.
 14. בחרו את אחת הקופסאות המסתתרות בכרזה ותארו אותה לקבוצה באמצעות חמשיר/הצגה/שם.

דף תשובות למשימות:

2. צבע מאפיין חום: חקלאות, התיישבות, דרכים.
3. צבע מאפיין ירוק: יער, חורש, פארקים, לימנים (לימן הוא שיטת חקלאות קדומה שבבסיסה הקמת סכר עפר לאיסוף מי גשם).
4. צבע מאפיין כחול: מאגרי מים, שיקום נחלים, אגמון החולה.
5. אופניים.
6. אונייה.
7. טרקטור.
8. 4
9. 3
10. דוכיפת, חסידה, נקר.
11. אירוס, כלנית, נרקיס, רקפת.
12. ברוש, איקליפטוס, עצי הדר, שיטה, זית.

טיפים כיצד לנהל את המשחק:

- ✓ בגילים צעירים מומלץ לעבוד בקבוצות קטנות או באופן פרטני.

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

- ✓ את החידות המורכבות אפשר לפצל לשני שלבים. תוכלו להקריא את השאלות או לחלק אותן מודפסות על דף.
- ✓ התאימו את קושי החידה ליכולות הקבוצה: אם החניכים מתקשים, אפשר להגדיר מראש את מספר הפריטים שאותם יש למצוא בכל נושא.
- ✓ כאשר משחקים בחוליות (מתאים לגילים בוגרים יותר) אפשר לערוך תחרות בין החוליות. על כל חוליה למצוא את הפריטים ובתום שתי דקות להגיד למחנך או לכתוב על פתק מהו מספר הפריטים שמצאה, כדי למנוע העתקה בין הקבוצות.
- ✓ אפשר לבחור חלק מהמשימות מתוך הרשימה בהתאם לזמן המוקצב לפעילות.

אם נותר זמן תוכלו:

- ✓ לבקש מכל קבוצה להכין ג'ינגל, סרטון פרסומת או הצגה על אחד התחומים שתבחר.
- ✓ לבקש מכל ילד לבחור דמות בכרזה שנראית לו מעניינת, לתת שם לדמות שבחר ולספר סיפור קצר על אודותיה, הקשור לאופן שבו היא מצטיירת בכרזה.
- ✓ לבקש מילד להציג בפנטומימה את אחת הדמויות. הקבוצה צריכה לזהות על מי מדובר.

לסיום: כל ילד שביצע משימה מקבל מטבע, בסוף הפעילות על כל ילד להציע מעשה שתורם לסביבה (הפיזית והחברתית) ולשלשל את המטבע לקופסה הכחולה.

נספח:

הקופסה הכחולה הראשונה של קק"ל הייתה, בעצם, הכובע של בנימין זאב הרצל. כבר בקונגרס הציוני הראשון הוריד יושב ראש ההסתדרות הציונית את כובעו מעל ראשו וביקש מצירי הקונגרס להניח בו תרומות לרכישת קרקע בארץ ישראל. שבועיים בדיוק

החטיבה לחינוך ולקהילה, המחלקה הפדגוגית

לאחר ההכרזה על הקמת קרן קימת, בקונגרס הציוני החמישי ב-1901, שלח חיים קליינמן, פקיד בנק מהעיירה נדבורנה שבגליציה המזרחית, מכתב למערכת העיתון היהודי "די וולט", ובו הציע להתקין בכל בית יהודי קופסה, בדומה לקופסת רבי מאיר בעל הנס, ועליה הכתובת "קרן לאומית". קליינמן ביקש ליצור קופסה חדשה, שתשמש ל"תרגום הציוני" של כל קופות הצדקה שבבתי הכנסת. "אני מציע אפוא", הוא כתב, "לאסוף בדרך זו תרומות לקרן הקימת". יונה קרמניצקי, מנהלה הראשון של הקרן, הורה להזמין מאות קופסאות כאלה לצורך תרומות.

בגלל הצבע הכחול שניתן לקופסה, שיוצרה תחילה בווינה, היא כונתה "הקופסה הכחולה". אחת הקופסאות שיצאו מפס הייצור הראשון הועברה לחדר עבודתו של הרצל, והיא שמורה בחדר הרצל שבהרצל בירושלים. הקופסאות הופצו לכל קהילה יהודית, ובין שתי מלחמות העולם היו כמיליון קופסאות כאלה בבתים יהודיים.

בעבור רבים, בישראל ובעולם, הקופסה של קרן קימת לישראל היא חלק בלתי נפרד מזיכרונות הילדות, כשזו הייתה תלויה בכל כיתה, ובכל יום שישי שולשלו אליה מטבעות אחדים. לקרמניצקי ולראשי קרן קימת שבאו אחריו היה ברור שיש לקופסה הכחולה ערך חינוכי רב, לעיתים ערך גדול יותר מהתרומות שנאספות בה. מנחם אוסישקין, יושב ראש קרן קימת לישראל בין 1922 ל-1941, אמר ש"הפרוטה שהילד נותן או שהוא מאסף בשביל גאולת הקרקע אינה חשובה כשלעצמה... אבל חשובה היא כערך חינוכי: לא הילד הוא הנותן לקרן הקימת, כי אם היא נותנת לו... אחיזה ואידאל מרומם לכל ימי חייו". ב-1983 ניצבה קרן קימת לישראל מול ביקוש שיא, נוסטלגי, של למעלה מ-60 אלף קופסאות, וב"ידיעות אחרונות" הופיעה הכותרת "אשרי המאמין – הקופסה הכחולה חוזרת!".

במלאת 90 שנה לקרן קימת לישראל הוצגה בארץ תערוכת הקופסה הכחולה. בין הקופסאות השונות אפשר היה לראות קופסה שנמצאה בין שרידי גטו ורשה, וכן קופסאות עגולות, חומות, שחורות ולבנות. אחד מבולי קרן קימת הוא בול הקופסה הכחולה. בספח שלו נזכר שמו של יהושע פרידמן, האיש שכתב את "דונם פה, דונם שם" – השיר שמילותיו הודפסו על הקופסה והמזוהה ביותר עם קק"ל.

(מתוך: "... ותחדש פני אדמה", מאת איזי מן)